

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23CoP/101/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2122202278
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Janka Benkovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2122202278.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Janka Benkovičová a sudcov: JUDr. Ľubica Bundzelová a Mgr. Matúš Staríček, v právnej veci starostlivosti o maloleté dieťa: A. B., nar. XX.XX.XXXX, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, dieťa rodičov: otec - C. B. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. D. XX, E., zastúpený splnomocnenkyňou: AK Petrovič s. r. o., IČO: 54 980 682, so sídlom: Kollárova 566/32, Trnava, matka - C. F. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. H. X, E., zastúpená advokátom: JUDr. Miloš Chrenko, so sídlom Hlavná 25, Trnava a advokátkou: JUDr. Lucia Sukopová, so sídlom Františkánska 5, Trnava, o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 21P/19/2022-140 zo dňa 13.07.2022, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **r u š í** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. maloletú A. s účinnosťou od 14.04.2022 zveril do osobnej starostlivosti otca s tým, že obaja rodičia budú maloletú A. zastupovať a spravovať jej majetok; výrokom II. matke uložil povinnosť s účinnosťou od 14.04.2022 platiť na výživu maloletej A. sumu vo výške 60 eur mesačne, a to vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám otca; výrokom III. matke uložil povinnosť dlžné výživné za obdobie od 14.04.2022 do 13.07.2022 vo výške 154 eur zaplatiť otcovi do 30 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia; výrokom IV. rozhodol o trovách konania tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu; výrokom V. zmenil rozsudok Okresného súdu Trnava č. k. 16P/12/2017-321 zo dňa 10.09.2018 v časti úpravy práv a povinností rodičov k maloletej.

Svoje rozhodnutie odôvodnil právne § 28 ods. 1 a 2, § 30 ods. 1, § 36 ods. 1, § 62 ods. 1 až 3, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1 Zákona o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov) a čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa. Vecne rozhodnutie odôvodnil tým, že otec sa návrhom doručeným súdu dňa 14.04.2022 domáhal vydania rozhodnutia, ktorým súd zverí maloletú A. do jeho osobnej starostlivosti a matke maloletej uloží povinnosť platiť výživné na maloletú. Návrh otec odôvodnil tým, že rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 10.09.2018 č. k. 16P/12/2017, právoplatným dňom 14.09.2018, súd manželstvo účastníkov konania rozviedol, zároveň zveril maloleté deti H., F., A. a I. do osobnej starostlivosti matky, oboch rodičov oprávnil maloleté zastupovať a spravovať ich majetok. Súd zároveň schválil rodičovskú dohodu, ktorou oprávnil otca na styk s maloletými deťmi, otca zaviazal platiť výživné na maloletú H. (t. č. už plnoletú) sumou 450 eur, na maloletú F. (t. č. už plnoletú) sumou 350 eur, na maloletú A. sumou 300 eur a na maloletú I. sumou 300 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám povinnej počnúc dňom právoplatnosti rozsudku o rozvoze. Starostlivosť na základe uvedenej úpravy sa realizovala do apríla 2022, maloleté deti A. a I. a tiež aj plnoleté deti H. a F. žili v jednej domácnosti s matkou. Počas stretnutí otca s maloletou A. táto otcovi opakovane avizovala, že by sa k nemu chcela nasťahovať, že jej nevyhovuje v domácnosti matky nepokoj a konflikty.

Situácia vygradovala tak, že dňa 09.04.2022 sa presťahovala maloletá A. k otcovi, kde si praje zostať bývať. Otec matku o uvedenom informoval mailom a tiež informoval aj úrad procesného opatrovníka, kde bola dňa 11.04.2022 spísaná zápisnica. Opatrovníkovi sa vyjadrila dňa 11.04.2022 aj maloletá A., pričom otec nebol pri rozhovore maloletej s opatrovníčkou prítomný a nebol mu poskytnutý a to ani k prečítaniu spísaný záznam. Maloletá si praje, aby s obsahom jej výpovede bol oboznámený súd a výslovne si nepriala, aby boli oboznámení rodičia. Otec má s maloletou A. vytvorený dobrý vzťah, dokáže jej poskytnúť bezpečné a milujúce zázemie a domov. Otec nepožadoval určenie výživného na maloletú A., rozhodnutie vo vzťahu k výživnému ponecháva otec na úvahu súdu, uvedomujúc si nutnosť úpravy výživného najmenej v minimálnom rozsahu.

Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že od poslednej úpravy práv a povinností rodičov k maloletej A. rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 10.09.2018 v súvislosti s rozvodom manželstva rodičov došlo k zmene pomerov, keď maloletá A. od apríla 2022 žije u otca. Matka nesúhlasila s tým, aby bola maloletá zverená otcovi, čo odôvodnila tým, že vo výchovnom prostredí otca vôbec nie je vychovávaná, má absolútnu slobodu; má vzťah s dospelým priateľom, čo ona mala pod kontrolou, priateľ nemohol u nich prespávať, u otca tento priateľ prespáva; maloletá sa vrátila pod vplyvom alkoholu, otec o tom nevedel. Matka argumentovala svoj nesúhlas so zmenou výchovného prostredia tým, že v jej starostlivosti má maloletá zabezpečený riadny fyzický i duševný vývoj a riadnu výchovu k základným ľudským a spoločenským hodnotám. Naopak v starostlivosti otca hrozí, že otec na ňu nebude nijako výchovne vplývať, plne sa podriadi túžbam a želaniam maloletej a ponechá jej bezbrehú voľnosť a slobodu. Matka tiež uvádzala, že nie je zrejmé, či rozhodnutie byť u otca je jej vlastné slobodné rozhodnutie, poukazovala tiež na to, že otec maloletú korumpuje. Otec poprel, že by chcel negovať výchovný prístup matky, poprel, že by maloletá prišla niekedy pod vplyvom drog alebo alkoholu, vždy ju počkal a videl ju keď prišla domov. Otec poprel i tvrdenie, že by maloletú akýmkoľvek spôsobom korumpoval. Tvrdil, že maloletá sa sama rozhodla, že chce žiť s ním, čo mu hovorila už dlhšiu dobu.

Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v danej veci nebolo preukázané, že by výchovné prostredie u otca bolo nevyhovujúce, že by otec akýmkoľvek spôsobom zanedbával výchovu a starostlivosť o maloletú. Napokon matka nielenže uvedené nepreukázala, ale sama uviedla, že u otca hrozí, že nebude na ňu nijako výchovne vplývať. Z uvedeného vyplýva, že matka sa len domnieva, že tomu tak bude, teda ani sama netvrdí, že otec zanedbáva výchovu. Matka nepreukázala žiadny dôvod, ktorý by čo i len nasvedčoval tomu, že výchovné prostredie u otca je pre maloletú nevyhovujúce. Už samotná skutočnosť, že maloletá je u otca spokojná a v starostlivosti otca o maloletú neboli zistené žiadne nedostatky, svedčí o tom, že je v najlepšom záujme maloletej, aby zotrvala v tomto výchovnom prostredí, keď súd zohľadnil i názor maloletej, ktorá vzhľadom na svoj vek je schopná vyjadriť svoj názor, že chce žiť s otcom, s ktorým má lepší vzťah. Z výpovede maloletej pred súdom (maloletá A. po poučení súdom o jej právach v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa nesúhlasila, aby s jej výpoveďou boli rodičia oboznámení) vyplynulo, že byť v starostlivosti otca je jej vlastné slobodné rozhodnutie, ktoré nie je založené na meniacom sa názore a ktoré je založené na dlhodobom vnímaní otca ako vhodnejšieho pre jej výchovu. Súčasne nebolo preukázané, že by toto rozhodnutie maloletej bolo v rozhodnej miere ovplyvnené materiálnym „korumpovaním“ zo strany otca a taktiež nemožno súhlasiť s tvrdením matky, že u otca úplne absentuje výchova. Z výpovede maloletej má súd prvej inštancie za to, že v súčasnosti je pre maloletú vhodnejšie výchovné prostredie u otca, ktorý berie do úvahy jej vek, záujmy a potreby, pričom však zanedbáva kontrolu a dohľad nad maloletou, čo maloletá rešpektuje. Autoritárske výchovné prostredie u matky spôsobilo vzhľadom na vek maloletej odmietanie takejto výchovy, čo sa prejavilo negovaním príkazov a výchovných metód matky, rebelovaním, klamaním, nedôverou, zanedbávaním školy a iných povinností (z vyjadrenia matky).

Čo sa týka tvrdení matky, že otec maloletú nevychováva a maloletej ponecháva úplnú slobodu; že otec nemá pod kontrolou jej vzťah s priateľom; že keď jej ona niečo odoprie, otec jej to dovolí, súd prvej inštancie uviedol, že základom je vyvážená výchova, aby maloletá sama vedela čo je správne, aby sa správala a konala zodpovedne. Nie je podstatné u ktorého z rodičov dieťa žije (samozrejme ak u rodiča nie je preukázateľne zanedbávaná výchova), keď, ako vyplýva zo samotného vyjadrenia matky, o tom, že bola s priateľom na párty klamala obom rodičom a v tom čase bola zverená matke. To, že maloletá potom išla k otcovi nesvedčí výlučne o tom, že otec jej všetko toleruje tak, ako sa domnieva matka. Súd

je toho názoru, že z takého konania maloletej vyplýva to, čo tvrdí otec a čo uviedla i maloletá A., že sa otcovi môže zdôveriť, že má s ním bližší vzťah, že otec jej rozumie, dokáže sa s ňou rozprávať, vypočúť ju. Dokazovaním bolo zistené i to, že vzťahy medzi nimi zostali po rozvoze manželstva konfliktné. Rodičia by si mali uvedomiť, že už samotný ich rozchod bol pre deti náročný. O to zvlášť je potrebné a žiadúce, aby sa rodičia sústredili na výchovu detí, aby spolu komunikovali o výchove a starostlivosti o deti, len pri jednotnej výchove a pravidlách je možné docieľiť, aby dieťa samo vedelo byť zodpovedné a samo vedelo posúdiť čo je správne, keď vzhľadom na vek maloletej A. táto nie je a nemôže byť permanentne pod dohľadom rodičov. Vzhľadom na uvedené súd návrhu otca vyhovel a zveril maloletú A. do jeho starostlivosti.

Navrhované znalecké dokazovanie súd prvej inštancie vzhľadom na vek maloletej a jej jednoznačné samostatné rozhodnutie žiť s otcom považoval na neúčelné a nevhodné. Čo sa týka matkou predloženého listinného dôkazu - list H. B., v liste sú uvádzané skutočnosti tvrdené matkou, ku ktorým sa súd vyjadril v odôvodnení tohto rozhodnutia, menovaná nebola navrhnutá ako svedkyňa v konaní. Čo sa týka Znaleckého posudku č. 4/2018 EZD zo dňa 27.02.2018 predloženého matkou, ktorý bol vyhotovený v súvislosti s rozvodom manželstva, súd prvej inštancie na tento dôkaz neprihliadal, vzhľadom na jeho neaktuálnosť. Posudok bol vypracovaný pred viac ako 4 rokmi, preto nemožno pri rozhodovaní v tejto veci vychádzať z toho, aké boli vzťahy medzi rodičmi a maloletou A. a aká úprava práv a povinností bola v najlepšom záujme maloletej v tom čase.

Pri určení výživného súd prvej inštancie vychádzal zo skutočnosti, že maloletá A. navštevuje gymnázium, sú s ňou bežné výdavky, rodičia majú tri ďalšie vyživovacie povinnosti, a to k maloletej I., plnoletej F. a plnoletej H., ktoré deti žijú s matkou. Otec je jediným spoločníkom a jediným majiteľom spoločnosti J., K., so sídlom E., príjmy tejto spoločnosti od začiatku roka 2022 sú podľa vyjadrenia otca po odpočítaní výdavkov 10.000 až 15.000 eur; majetok spoločnosti k 31.12.2021 bol v celkovej výške 214.108 eur (obežný majetok 191.281 eur; finančný majetok 69.253 eur), nerozdelený zisk 25.025 eur, výsledok hospodárenia po zdanení 13.017 eur, výnosy z hospodárskej činnosti 306.366 eur, podľa vyjadrenia otca majetok spoločnosti sa nezmenil. Otcovi bola v roku 2022 vyplatená ako riaditeľovi spoločnosti J., K. priemerná čistá mesačná mzda vo výške 527,07 eur. Otec spolu s manželkou sú spoluvlastníkmi každý v jednej polovici rodinného domu v L., spolu ešte vlastní nebytové priestory 45 m² M. N. M. E.. Na plnoleté deti H. a F. platí výživné spolu vo výške 900 eur (500 na H. XXX na F.) a to od 01.05.2022 na základe rozhodnutia súdu (dovtedy platil výživné na H. vo výške 450 eur a na F. vo výške 350 eur), na maloletú I. platí výživné vo výške 300 eur mesačne. Matka je zamestnaná v spoločnosti H. O., K., E. s priemerným čistým mesačným príjmom 1.131 eur, je výlučnou vlastníčkou rodinného domu v E., vlastní tiež starší neobývaný rodinný dom v E.. Vzhľadom na uvedené, súd prvej inštancie bol toho názoru, že určená výška výživného zodpovedá odôvodneným potrebám maloletej ako i zárobkovým možnostiam a schopnostiam povinnej - matky, keď súd zohľadnil, že matka má v starostlivosti ďalšie 3 spoločné deti, na ktoré jej otec platí výživné spolu vo výške 1.200 eur mesačne. Súd tiež zohľadnil osobné, majetkové a zárobkové pomery otca, ktoré sú dostatočné na to, aby pri určenej výške vyživovacej povinnosti matke maloletej zabezpečil všetky odôvodnené potreby maloletej A..

Súd prvej inštancie vyživovaciu povinnosť otca v súlade s ustanovením § 77 ods. 1 Zákona o rodine zvýšil s účinnosťou od podania návrhu dňa 14.04.2022, čím vzniklo matke dlžné výživné do 13.07.2022 (vyhlásenie rozhodnutia) vo výške 154 eur (pomerná časť za mesiac apríl 2022 - 60 eur : 30 dní x 17 dní = 34 eur + 2 mesiace - máj a jún 2022 x 60 eur = 120 eur). O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej „CMP“), tak že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Zároveň súd zmenil posledné rozhodnutie o úprave práv a povinností rodičov k maloletej A..

Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie matka maloletej s návrhom, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolanie odôvodnila tým, že súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutkový stav, keď nevykonal navrhované dokazovanie, dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a v dôsledku toho nesprávne vo veci rozhodol. Namietala, že fakticky jediný relevantný dôkaz, ktorý súd vykonal (nerátajúc vylúčky rodičov), bol

výsluch maloletej A.. Súd pritom tento najpodstatnejší dôkaz vo veci účastníkom konania fakticky utajil ako v konaní, tak aj v odôvodnení rozsudku. Svoje rozhodnutie súd založil predovšetkým na výsluchu maloletého dieťaťa, z ktorého vyvodil jeho vôľu a tú stotožnil s jeho najlepším záujmom. Súčasne však súd s touto výpoveďou maloletej odmietol ostatných účastníkov (rodičov) oboznámiť, poukazujúc na nesúhlas maloletej. Matka uviedla, že doposiaľ nevie, čo konkrétne maloletá pri svojom výsluchu uvádzala a toto nie je dostatočne zrejmé ani z odôvodnenia rozsudku, keď súd iba veľmi stručne a nedostatočne poukázal na obsah vyjadrenia maloletej. Súd de facto rozhodol na základe „utajeného“ dôkazu. Matka uviedla, že rešpektuje právo maloletej nesúhlasíť so zverejnením jej výpovede, toto právo však kolide s procesnou povinnosťou súdu svoje rozhodnutie dostatočne jasne odôvodniť a podložiť argumentami a dôkazmi. V situácii, keď hlavným a v podstate jediným dôkazom, na podklade ktorého súd rozhodol, bola výpoveď maloletej, v takomto prípade nezverejnenie obsahu výpovede a neuvedenie aspoň podstatnej časti tejto výpovede v odôvodnení rozsudku je porušením práva na riadne odôvodnenie rozsudku a tým súčasne práva na spravodlivý proces. Porušením práva na spravodlivý proces strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Skutočnosť, že maloletá A. bola v priebehu konania v starostlivosti otca, pritom v konaní nebola sporná. Spornou bola skutočnosť, či toto rozhodnutie urobila maloletá dobrovoľne, slobodne, bez ovplyvňovania, priamej či nepriamej korupcie a iných vplyvov spôsobilých ovplyvňovať proces rozhodovania nezrelého dieťaťa. Tieto skutočnosti v konaní neboli zistené, keď súd nevykonal v tomto smere navrhnuté dokazovanie. Matka od počiatku žiadala, že je potrebné pri zisťovaní názoru maloletej zamerať sa na skúmanie a zisťovanie príčin a motívov rozhodnutia maloletej. Z odôvodnenia rozhodnutia v dôsledku utajenia výpovede maloletej pritom nie je vôbec možné zistiť, či sa súd na tieto podstatné otázky pri výsluchu maloletej zamerail.

Matka ďalej namietala, že súd prvej inštancie nevykonal navrhované dôkazy potrebné na riadne zistenie skutkového stavu. Súd jej v odôvodnení rozhodnutia vytyka, že svoje skutkové tvrdenia nepreukázala. I bez výslovného návrhu bolo povinnosťou súdu vykonať dokazovanie na zistenie podstatných skutočností (ako bola napr. vhodnosť či nevhodnosť výchovného prostredia rodičov, ktorá je pri rozhodovaní o zverení maloletého dieťaťa do starostlivosti konkrétneho rodiča otázkou zásadnou). Matka pritom výslovne navrhla vykonať dokazovanie k uvedenej otázke, a to výsluchom svedkov, ktorých identifikovala v podaní zo dňa 27.06.2022. Súd sa však s jej dôkaznými návrhmi vôbec nevysporiadal, teda ani len jedinou vetou neuviedol, prečo tieto dôkazy nevykonal, preto sa javí, že pozornosti súdu tieto dôkazné návrhy úplne ušli. Súd samozrejme nemusí vykonať všetky navrhnuté dôkazy, je však jeho procesnou povinnosťou o týchto návrhoch rozhodnúť a v prípade ich nevykonania aspoň stručne uviesť, prečo nepovažoval za potrebné dôkazy vykonať. Ďalší dôkaz, ktorý v konaní navrhovala vykonať a ktorý okresný súd vykonať odmietol, predstavuje znalecké dokazovanie (znalcom z odvetvia klinickej psychológie detí). Súd len stručne zdôvodnil nevykonanie tohto dokazovania vekom maloletej a neúčelnosťou a nevhodnosťou takéhoto dokazovania. Rozsudok v konaní sp. zn. 16P/12/2017, ktorým bola maloletá A. zverená do jej osobnej starostlivosti, bol odôvodnený poukazom na v konaní vykonané znalecké dokazovanie znalkyňou z odvetvia psychológie. Výsledkom tohto znaleckého dokazovania bol jednoznačný záver o potrebe zverenia maloletých detí (nielen A., ale i ostatných troch maloletých detí) do osobnej starostlivosti matky. Súd prvej inštancie tento znalecký posudok vyhodnotil ako neaktuálny. O to viac ale vyvstávala potreba vykonať dokazovanie nové, aktuálne. Ak predchádzajúci právny stav bol založený na znaleckom dokazovaní, zmena tohto právneho stavu si vyžaduje o to dôkladnejšie skúmanie, či došlo k zmene pomerov (a z akých dôvodov) pre účely zistenia najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. Nie je pritom možné na názor maloletej prihliadať ako na hlavný a fakticky jediný podklad pre rozhodnutie súdu, ako to urobil súd prvej inštancie. Absolutizácia názoru maloletého nad ostatnými zákonom vymenovanými faktormi je faktickým popretím zákonných kritérií a teda konaním nesúladným so zákonom. Maloleté dieťa totiž vzhľadom na svoj vek, svoje subjektívne (a často egoistické) záujmy a tendenciu uprednostňovať okamžité pôžitky pred dlhodobými cieľmi volí často riešenia, ktoré sú jednoduchšie, lákavejšie a prvoplánovo atraktívnejšie. Preto pri vyhodnocovaní názoru maloletého dieťaťa treba brať do úvahy širšie súvislosti. Podľa teórie rodinného práva názor maloletého môže byť do veľkej miery ovplyvnený možnosťou vysokej miery skreslenia, danej nasledujúcimi faktormi: a) dieťa je nezrelé citovo, rozumovo a morálne, b) dieťa je závislé, c) dieťa môže byť korumpované, d) dieťa môže byť citovo vydierané, e) dieťa môže byť

programované (viď Pavelková, B.: Zákon o rodine. Komentár, C.H. Beck, Praha, 2011, s. 242). Matka má za to, že v prípade maloletej A. platia vyššie uvedené skutočnosti.

Maloletá A. je stále citovo a rozumovo nezrelá; je silne emotívna, vznetlivá, koná neuvážene a niekedy až detinsky. Je korumpovaná zo strany svojho otca. Ide jednak o korumpovanie v primárnom zmysle, teda že otec maloletej kúpi drahé oblečenie, veci, módné doplnky, elektroniku a iné veci, po ktorých deti v danom veku túžia. Súčasne je prítomná i korupcia nepriama, spočívajúca v benevolentnej výchove, resp. až úplnej absencii výchovy a umožňovaní úplnej až bezbrehej slobody. Otec maloletej totiž nielenže plne toleruje jej staršieho (plnoletého) priateľa, umožňuje jeho prespávanie v rodinnom dome otca, umožňuje maloletej tráviť všetok čas podľa jej vlastného uváženia, teda dcéra úplne a v plnom rozsahu riadi svoj čas a život, bez akéhokoľvek zasahovania zo strany otca, akoby bola dospelá a plne zodpovedná sama za seba. A kým v minulosti maloletá viac reflektovala na korupciu priamu (značkové oblečenie a pod.), v súčasnosti je pre ňu najväčším lákadlom nepriama korupcia otca v podobe ponechania absolútnej slobody a možnosti slobodného samostatného konania a rozhodovania a absencie akejkolvek rodičovskej kontroly. Takáto bezbrehá sloboda a absencia akejkolvek kontroly a výchovy predstavuje pre nedávno šestnásťročné dievča značné výchovné riziko, od neosvojenia si spoločenských pravidiel a hraníc až po potenciálne neželané tehotenstvo. Súčasne o fakte, že výchovné prostredie u otca nie je zjavne ideálne, svedčia aj určité psychické problémy a depresie, ku ktorým sa maloletá A. priznala svojim sestram. Tiež je však otcom naďalej citovo vydiieraná a tiež programovaná voči matke, keď ju vykresľuje ako duševne chorú, psychicky labilnú ženu, ktorá ho chce iba obrať o peniaze a teda že v jej starostlivosti jej nebude dobre. Súd sa však skúmaní týchto skutočností vôbec nezaoberal, keď matkou navrhované dokazovanie nevykonal. Na kvalifikované rozhodnutie o tom, či prezentovaný názor maloletého dieťaťa je skutočne vlastným, slobodným a neovplyvneným názorom dieťaťa, sú potrebné odborné vedomosti z oblasti psychológie, ktorými však konajúci okresný súd nedisponoval. Súčasne otec na riadnu starostlivosť o maloletú nemá ani reálne čas, keď sa okrem podnikania naplno venuje predvolebnej kampani (v rámci kandidatúry na D. L. E.). Súd tiež ignoroval dôkaz v podobe písomného vyjadrenia H. B. (už plnoletej dcéry). V tejto súvislosti len konštatoval, že H. nebola navrhnutá ako svedkyňa, čo matka považuje s ohľadom na jej vážny zdravotný stav neumožňujúci jej osobný výsluch až za cynické. Súd sa nijako nezaoberal matkou nastolenou problematikou narušenia vzájomných súrodeneckých väzieb, ku ktorému zverenie maloletej A. do starostlivosti iného rodiča nevyhnutne prispieje. Už po krátkej dobe, keď je maloletá A. v starostlivosti otca, sa citeľne narušili a skomplikovali ich vzájomné vzťahy.

Nakoľko súd nevykonal žiadny z matkou navrhovaných dôkazov (výsluchy svedkov, znalecké dokazovanie), nezistil (a nemohol zistiť) riadne skutkový stav, sú preto nesprávne jeho závery o tom, že je v záujme maloletej byť v osobnej starostlivosti otca, a nadväzne na to je nesprávny ako výrok rozsudku o zverení maloletej do osobnej starostlivosti otca, tak aj nadväzujúce (závislé) výroky o vyživovacej povinnosti matky. Súd prvej inštancie tiež nerozhodol o celom rozsahu rodičovských práv a povinností k maloletej, keď úplne opomenul upraviť styk matky s maloletou. Súd pritom vo výroku V. rozsudku deklaruje, že mení predchádzajúci rozsudok sp. zn. 16P/12/2017 zo dňa 10.09.2018 v časti úpravy práv a povinností rodičov k maloletej A., avšak predmetný rozsudok upravil konkrétnym spôsobom aj styk s maloletou A. (resp. všetkými deťmi). V aktuálnom rozsudku sa však súd absolútne otázkou styku s maloletou nezaoberal, a to nielen vo výroku rozsudku, ale ani v odôvodnení. Je samozrejme možné a v súlade so zákonom, ak súd styk s maloletým dieťaťom ponechá neupravený; toto sa však môže udiť iba na žiadosť rodičov, nie svojvoľným rozhodnutím (resp. v danom prípade zrejme opomenutím) súdu. V danom prípade pritom nebol prejav vôle (oboch) rodičov styk s maloletou neupraviť. Napokon ak by i takýto prejav bol urobený, bolo povinnosťou súdu explicitne to v rozsudku uviesť a v tomto zmysle rozhodnúť, teda i do výroku rozsudku uviesť, že súd styk s maloletou na žiadosť rodičov neupravuje (a aspoň stručne to v odôvodnení rozsudku zdôvodniť).

Otec maloletej navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Otec považuje napadnutý rozsudok za spravodlivý a v najlepšom záujme maloletej A.. Otec s odvolaním matky nesúhlasil, dôvody prezentované matkou, pre ktoré nemá byť v najlepšom záujme pre maloletú výchovné prostredie otca, považuje za nepodložené a tendenčné. Rozhodovanie vo veci úpravy práv a povinností k maloletým deťom je konanie vedené podľa CMP, s čím sú spojené určité špecifiká nadradené niektorým

všeobecným princípom, pravidlám. Absolútne prvoradým kritériom je najlepší záujem maloletého dieťaťa. Maloleté dieťa má právo výberu, či budú rodičia oboznámení s obsahom jeho výpovede. Ak maloleté dieťa vyjadrí svoj nesúhlas, aby boli jeho rodičia s výpoveďou oboznámení, súd je povinný toto právo dieťaťa rešpektovať. Zvukový záznam z výpovede maloletého dieťaťa je súčasťou spisu – nesprístupnenou účastníkom, avšak prístupnou súdu a to aj odvolaciemu, ktorý za daných okolností sa bude oboznamovať s výpoveďou maloletej. Maloletá A. nevypovedala pár minút, že by iba stroho formulovala svoj názor (akýmisi naučenými frázami), ale jej výsluch pred súdom prebiehal viac ako hodinu, t.j. dostatočne dlho súd vnímal vyjadrenia maloletej a dokázal zanalyzovať jej postoje, ich pravdivosť a skutočný zámer maloletej. Bola vypočutá aj procesným opatrovníkom ešte pred podaním návrhu a to dňa 11.04.2022, kde sa taktiež vyjadrila, že chce zostať bývať u otca, u ktorého býva od 09.04.2022. Maloletá tak kontinuálne vyjadruje svoj názor a pranie bývať u otca, byť zverená do jeho osobnej starostlivosti, tak aj pred odchodom od matky, ale celkom nepopierateľne od odchodu od matky v apríli 2022 (11.04.2022 u procesného opatrovníka), v júni 2022 (pred súdom na pojednávaní dňa 29.06.2022) a tiež až doposiaľ. V priebehu uvedeného obdobia neprišlo k zanedbaniu starostlivosti zo strany otca, maloletá v starostlivosti otca prospieva. Účastníci konania boli po výsluchu maloletej oboznámení s podstatným obsahom jej výpovede, kde bolo súdom konštatované, že maloletá si prala byť v starostlivosti otca dlhodobo a trvale, ide o jej vlastné rozhodnutie. V zmysle Dohovoru o právach dieťaťa sa v konaní pred súdom aplikujú tri základné princípy, a to princíp najlepšieho záujmu dieťaťa, princíp rešpektovania práv dieťaťa a princíp vypočutia názoru dieťaťa. Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, štát musí zabezpečiť dieťaťu, ktoré je schopné si utvárať vlastné názory, právo ich vyjadrovať slobodne vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho týkajú, pripisujúc názorom dieťaťa náležitú váhu podľa jeho veku a zrelosti. Súd sa riadil týmito kritériami. Maloletá A. je aktuálne vo veku 16 rokov 5 mesiacov. Súd prvej inštancie správne vychádzal z názoru maloletej, ktorý zistil, priložil mu náležitú vážnosť, zohľadnil vek a zrelosť maloletej. Súd názor maloletej neabsolutizoval, naopak zohľadnil aj ostatné podstatné skutočnosti a to, že matka nepreukázala žiadny dôvod, pre ktorý by malo byť výchovné prostredie u otca nevyhovujúce. Súd konštatoval, že maloletá je u otca spokojná, v starostlivosti otca o maloletú neboli zistené žiadne nedostatky, že je v najlepšom záujme maloletej, aby zotrvala v tomto výchovnom prostredí, ide o vlastné slobodné rozhodnutie maloletej, ktoré nie je založené na žiadnom jej meniacom sa názore, pričom nebolo preukázané, že by toto rozhodnutie maloletej bolo v rozhodnej miere ovplyvnené materiálne zo strany otca. Z výpovede maloletej mal súd správne za to, že v súčasnosti je pre maloletú vhodnejšie výchovné prostredie u otca, ktorý berie do úvahy jej vek, záujmy a potreby. Otec nezanedbáva kontrolu a dohľad nad maloletou, čo maloletá rešpektuje. Výchovné prostredie u matky bolo autoritárske, spôsobilo u maloletej odmietanie takejto výchovy, čo sa prejavilo negovaním príkazov a výchovných metód matky, rebelovaním, klamaním, nedôverou, zanedbávaním školy a iných povinností.

Otec poukázal na to, že samotná matka pred súdom uviedla, že s maloletou sú problémy zhruba od 12, 13 rokov jej veku, kedy absolútne prestala matku rešpektovať, čo bolo intenzívnym peklom. Maloletá matku (podľa vlastných tvrdení matky pred súdom) nerešpektovala, správanie maloletej považovala za vydieranie, maloletá bola arogantná voči matke, aj k starým mamám a súrodencom, matku vydierala. Takéto správanie mala mať maloletá A. vo výchovnom prostredí matky cca. 3-4 roky. Keďže matka nebola pre maloletú A. autoritou, nie je zrejmé, ako by chcela aktuálne výchovne pôsobiť na maloletú, keď jej výchovné praktiky sa z dlhodobého hľadiska vo vzťahu k nej neosvedčili. V tomto kontexte nemá akúkoľvek relevanciu vypočúvať svedkov, resp. vykonávať matkou navrhované znalecké dokazovanie, pretože tieto dôkazy nemajú potenciál dôkaznú situáciu zvrátiť. Vykonávanie znaleckého dokazovania vo vzťahu k 16-ročnému dieťaťu, ktoré by v čase, kedy by sa hypoteticky pristúpilo (podľa návrhu matky) k znaleckému dokazovaniu, malo už cca. 17 rokov (bolo by blízke veku plnoletosti), sa štandardne nevykonáva. Dieťa v tomto veku sa dokáže vyjadriť, vie formulovať svoje názory, je trestne zodpovedné, je držiteľom občianskeho preukazu, dokonca dovŕšením 15 rokov za súčasného ukončenia povinnej školskej dochádzky, môže aj pracovať. Matka aktuálne nerešpektuje názor vyjadrený maloletou A., ale napr. v konaní o výkon rozhodnutia, ktoré inicioval otec, keď matka dlhodobo bránila v styku v tom čase ešte so všetkými deťmi účastníkov ako maloletými (konanie vedené pred Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 21Em/1/2019) trvala na rešpektovaní ich názoru. Otáznym je, prečo matka mení rétoriku podľa situácie a v predmetnom konaní už odmieta vychádzať z názoru maloletej A.. V uvedenom konaní (o výkon rozhodnutia) bol tiež prezentovaný stranou matky právny názor, že nie je možné takmer dospelé deti donucovať k styku s otcom. Otec súhlasí s týmto právnym názorom a má za to, že dieťa, ktoré smeruje k dospelosti, nie je možné viazať autoritatívnou úpravou styku s matkou, je na matke, aby

presvedčila maloletú o svojom úprimnom záujme obnoviť s ňou kontakt a to primerane, bez hrozieb a súčasne bez súdom určených termínov styku. Otec nepovažuje za vhodné upravovať styk s takmer 16,5 ročným dieťaťom.

Kolízny opatrovník v podaní zo dňa 23.08.2022 navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie matky maloletej bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP v spojení s § 62 ods. 1 CMP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, v dôsledku čoho je nevyhnutné napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Podľa § 389 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak

b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom,

c) súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

Vadou konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, sa rozumie také porušenie práv účastníka konania, v dôsledku ktorého mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosťou konať pred súdom sa v zmysle konštantnej súdnej judikatúry rozumie taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu CSP priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov (viď napr. rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 102/04, ako aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/102/2001 a 5Cdo/93/2000). Táto vada je významná najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a tým odňal účastníkovi jeho procesné práva. Pre súdne konanie je tiež dôležitá zásada predvídateľnosti rozhodnutí súdu. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup súdu pri konaní a rozhodovaní. Účastníci by nemali byť zaskočení takým postupom súdu, ktorý nemá oporu v predvídateľnom právnom postupe súdu, ktorý je v súlade s procesným právom a jeho pravidlami (uznesenie NS SR č. k. 5Cdo 189/2010 z 24.05.2011, č. k. 7Cdo 42/2010 zo 17.10.2011). Vadou konania je i okolnosť, že pri vykonávaní dokazovania nebolo postupované v súlade s príslušnými ustanoveniami CSP (napr. ak súd nevykonal dokazovanie na pojednávaní, svedok nebol o svojich povinnostiach riadne poučený, listinný dôkaz nebol vykonaný zákonným spôsobom, účastníkovi v rozpore so zákonom nebolo poskytnuté právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali a pod.).

Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ust. § 185 ods. 1 CSP, súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná.

Z ust. § 187 ods. 1 a 2 CSP vyplýva, že za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov. Dôkazným prostriedkom je najmä výsluch strany, výsluch svedka, listina, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie a obhliadka. Ak nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

V mimosporových konaniach je súd povinný zistiť skutočný stav veci (§ 35 CMP). Účastníci sú síce povinní úplne a pravdivo opísať skutkové okolnosti potrebné na rozhodnutie (§ 32 ods. 1 CMP), no musí ísť o tvrdenia overiteľné dokazovaním. Na účel splnenia povinnosti zistiť skutočný stav veci musí súd v mimosporovom konaní v zásade vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci (§ 36 CMP). Osvojiť si môže len zhodné skutkové tvrdenia účastníkov, a to tiež len vtedy, ak nemá pochybnosti o ich pravdivosti a iba ak nie sú v rozpore s vykonaným dokazovaním (§ 37 CMP). Skutkový stav zisťuje súd na pojednávaní dôkaznými prostriedkami (§ 188 ods. 1 CSP), medzi ktoré patrí aj dôkaz listinou, výsluch účastníka či znalecké dokazovanie.

V prejednávanej veci k zhodným tvrdeniam účastníkov konania nedošlo, a preto bolo nutné skutkové a právne závery súdu prvej inštancie oprieť o v konaní vykonané dôkazy. Z obsahu spisového materiálu ale vyplýva, že súd prvej inštancie k spornej otázke osobnej starostlivosti o maloletú okrem výsluchu rodičov a maloletej (ktorej výpoveď v zmysle želania maloletej nebola v podrobnostiach oboznámená) nevykonal riadne dokazovanie a fakticky vychádzal z vyjadrenia maloletej. Odvolací súd, podobne ako súd prvej inštancie, má za to, že je nutné rešpektovať názor maloletého dieťaťa, ktoré je v konaniach, ktoré sa ho týkajú, vystavované konfliktu lojality vo vzťahu k rodičom. Preto súd prvej inštancie postupoval správne, keď na pojednávaní dňa 29.06.2022 oboznámi účastníkov len s podstatným obsahom výpovede maloletej bez toho, aby mali možnosť sa oboznámiť s jej komplexnou (súvislou) výpoveďou. Výpoveď maloletého dieťaťa, hoci aj vo veku blížiacom sa dospelosti, môže byť ovplyvňovaná rôznymi faktormi, ktorých (ne)existenciu je nutné preveriť dokazovaním. Ani vek maloletej v čase súdneho konania a ňou vyslovený názor nezbavuje súd povinnosti vykonať dokazovanie v rozsahu umožňujúcom objektívne posúdiť najlepší záujem maloletej (ktorý môže aj nemusí byť zhodný s jej názorom). Za situácie, ak maloletá odmietla, aby obsah jej výpovede bol rodičom oboznámený, bolo ale povinnosťou súdu svoje závery o potrebe zmeny výchovného prostredia oprieť aj o ďalšie dôkazy, ktoré však súdom prvej inštancie v konaní vykonané neboli.

Matka v podaní zo dňa 27.06.2022 navrhla okrem iného vykonať znalecké dokazovanie znalcom z odvetvia klinickej psychológie detí (s ktorým návrhom sa súd prvej inštancie vypořiadal v bode 15. odôvodnenia rozsudku) ako aj výsluch svedkov (L. H. P., L. B., L. M. L., C. F. H. a D. H. Q., D.) k otázke zistenia jednak vhodnosti zverenia maloletej do starostlivosti toho-ktorého rodiča, jednak k otázkam príčin a dôvodov súčasného stavu, keď maloletá odišla z domácnosti matky, a to za účelom posúdenia, či je skutočne v najlepšom záujme maloletej, aby došlo k zmene výchovného prostredia a zvereniu do osobnej starostlivosti otca. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie sa návrhu matky na vykonanie dokazovania výsluchom svedkov nevenoval, pričom v odôvodnení napadnutého rozsudku absentuje akékoľvek odôvodnenie procesného postupu súdu, ktorý dokazovanie iniciované matkou v tomto smere nevykonala.

Skutočnosť, že súd prvej inštancie nevykonala navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, je odvolacím dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. e) CSP. Ak súd rozhodne, že niektoré z navrhnutých dôkazov nevykoná, je povinný v odôvodnení rozsudku odôvodniť, prečo nevykonala ďalšie navrhnuté dôkazy (§ 220 ods. 2 CSP). Vzhľadom na uvedené pochybenie súdu prvej inštancie sa vec dostala do takej polohy, v ktorej by náprava pochybení súdu prvej inštancie vyžadovala takú mieru ingerencie odvolacieho súdu, ktorá by v skutočnosti mala za následok aj nahrádzanie činnosti súdu prvej inštancie (úlohou odvolacích súdov napriek preneseniu na ne určitých činností vyžadovaných skôr od súdov prvej inštancie je totiž stále prieskum správnosti rozhodnutí súdov prvej inštancie s prípadným doplnením dokazovania a nie vykonávanie základného dokazovania). Vzhľadom k tomu, že súd prvej inštancie vyššie uvedeným spôsobom nepostupoval, odňal matke maloletej možnosť konať pred súdom, a to vykonávať procesné úkony v rámci dokazovania a realizovať tak jej právo na súdnu ochranu, garantované článkom 46 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.).

Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia v zmysle citovaného § 220 ods. 2 CSP, pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné zásadné otázky a námietky spončujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo účastníka a povinnosť súdu na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého rozhodnutia. Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konania spĺňajúce garancie spravodlivosti a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP, porovnaj napr. rozsudok *Garcia Ruiz v Španielsko* z 21.01.1999) tak, že rozhodnutie súdu musí viesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené, rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESĽP teda nevyžaduje, aby na každý argument účastníka bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (*Georiadis c. Grécko* z 29.05.1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19.02.1998).

Ústavný súd vo svojom uznesení z 23.06.2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpovede na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.“

Porovnajúc odôvodnenie preskúmaného rozsudku prvoinštančného súdu s § 220 ods. 2 CSP a jeho vyššie uvedeným výkladom je zrejmé, že súd prvej inštancie sa ním dôsledne neriadil.

V súvislosti s úpravou osobnej starostlivosti sa súd prvej inštancie nevenoval otázke súrodeneckých vzťahov medzi maloletou a jej tromi sestrami, ktoré sú i naďalej v osobnej starostlivosti matky, pričom zo znaleckého posudku č. 4/2018 EZD vypracovaného znalkyňou PhDr. Katarínou Haidovou (z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia detí, klinická psychológia dospelých) pre potreby rozvodového konania vyplýva, že práve zachovanie súrodeneckých vzťahov bolo jedným z dôvodov zverenia detí do osobnej starostlivosti matky. Súd prvej inštancie sa tiež argumentačne nevysporiadal s nestálosťou postoja maloletej, ktorá otca požiadala, aby v konaní nepokračoval (skutočnosť tvrdená matkou a potvrdená otcom na pojednávaní dňa 25.05.2022).

Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Podľa § 62 ods. 2 Zákona o rodine, obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Podľa § 62 ods. 5 Zákona o rodine, výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Z vyššie citovaných ustanovení Zákona o rodine vyplýva, že konkrétna výška výživného je ovplyvňovaná faktormi jednak na strane výživou oprávneného, jednak na strane výživou povinného. Na strane oprávneného dieťaťa je potrebné skúmať jeho skutočné odôvodnené potreby s ohľadom na zákonnú mieru povinnosti rodiča, ktorá je daná tým, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Oprávnené potreby pritom nezahŕňajú iba stravovanie, ale sú dané širšie jednak potrebami bytovými, odevnými, zdravotnými, kultúrnymi a závisia predovšetkým od veku, zdravotného stavu, schopností živiť sa sám, schopností starať sa o seba a podobne. Vo všeobecnosti možno za odôvodnené (opodstatnené) potreby z hľadiska plnenia vyživovacej povinnosti považovať náklady spojené s výživou, ošatením, bývaním, starostlivosťou o zdravie, ako aj náklady súvisiace so vzdelaním, výchovou, kultúrnym a športovým vyžitím a záujmami. Medzi odôvodnené potreby nepatria len pravidelné mesačné výdavky, ale aj náhodné výdavky, ktoré napríklad súvisia so zdravotným stavom oprávneného, ako sú napr. liečebné náklady. Súd na ne musí pri určovaní výživného prihliadnuť. Rámec odôvodnených potrieb sa súčasne so zmenenými ekonomickými pomermi a nárastom spotreby rozširuje. Na strane oprávneného sa tiež skúmajú jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery, existencia a počet iných osôb povinných poskytovať výživu a ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery, počet nimi vyživovaných osôb a výška takéhoto výživného ako i vyživovaciu povinnosť iných povinných voči týmto osobám.

Na strane povinného rodiča je nevyhnutné prihliadnuť na okruh osôb, ktoré sú povinné poskytovať výživné dieťaťu a výšku a spôsob už poskytovaných plnení, kde je potrebné zohľadniť tiež starostlivosť o dieťa a jeho domácnosť. Na strane povinného sa prihliada tiež najmä na jeho schopnosti, teda faktické príjmy, ale i na jeho možnosti, teda na to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosť, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce. Okrem toho je potrebné vždy vyhodnotiť i majetkové pomery oboch povinných rodičov. Táto kategória zahŕňa jednak majetok rodičov a jednak ich životný štandard, ktorým sa navonok prezentujú. Okrem uvedeného na strane povinného rodiča je vždy potrebné prihliadnuť k počtu, druhu, výške a dôvodnosti iných vyživovacích povinností a zároveň na okruh osôb, ktoré sú povinné týmto oprávneným poskytovať výživné, ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Súd je povinný prihliadať tiež na zárobkové možnosti povinných rodičov podľa príjmov z obdobia pred zmenou zamestnania alebo zárobku. V takom prípade je súd povinný skúmať dôvody, ktoré ho viedli k strate na príjmoch alebo majetku.

Z odôvodnenia rozsudku v časti výživného nie je možné zistiť vyššie uvedené pre rozhodnutie súdu relevantné skutočnosti, v dôsledku čoho je odôvodnenie rozsudku neúplným, čo zároveň bráni odvolaciemu súdu napadnutý rozsudok riadne preskúmať. V odôvodnení preskúmaného rozsudku v časti výživného (body 16. a 17. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie) absentuje dostatočná a presvedčivá argumentácia súdu prvej inštancie týkajúca sa posúdenia majetkových a výdavkových pomerov rodičov. Súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní o výške výživného zameril na ustálenie výšky príjmu otca i matky, konštatoval u nich vlastníctvo nehnuteľností a existenciu súdom uloženou povinnosťou otca platiť výživné na zvyšné tri dcéry (H., F. a I.) vo výške 1.200 eur, keď súd prvej inštancie konštatoval primeranosť výšky výživného stanovenej rozsudkom bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom odôvodnil výdavky na maloletú A. a výdavkové pomery rodičov majúce vplyv na ich celkovú životnú úroveň. Samotné konštatovanie, že na uvedené skutočnosti súd prihliadal, za riadne odôvodnenie rozhodnutia

nie je možné považovať. Vo vzťahu k určeniu výšky výživného bolo nutné ustáliť a komparovať majetkové a príjmové pomery oboch rodičov (a tiež osôb s ktorými zdieľajú spoločnú domácnosť) a posúdiť opodstatnenosť ich výdavkov, ktoré súdom prvej inštancie (okrem výživného) špecifikované neboli. Vychádzajúc z poznatkov zo súdnej praxe, nie všetky výdavky posudzovaných osôb, najmä pokiaľ ide o bežné a nevyhnutné výdavky, musia byť exaktne preukázané, najmä ak ide o skutočnosti všeobecne známe. To však nezbavuje účastníkov konania povinnosti nie len tvrdiť, ale aj preukázať svoje aktuálne pomery v rozsahu, ktorý je nevyhnutný pre verifikovanie aspoň základného rámca tvrdených skutočností. Súd prvej inštancie navyše žiadnym spôsobom neodôvodnil ani odôvodnené potreby maloletej A., ako osoby oprávnenej na výživné.

Obsah spisu tiež nasvedčuje tomu, že vo veci výživného bolo na súde prvej inštancie na podnet matky súbežne vedené konanie, ktorého spis nebol v prejednávanej veci oboznámený. Na č. I. 10 spisu sa totiž nachádza pokyn na pridelenie spisu do oddelenia 19P s odôvodnením, že pod sp. zn. 19P/14/2022 prebieha konanie na návrh matky o zvýšenie výživného o. i. aj na maloletú A.. Na čl. I. 18 spisu sa nachádza žiadosť o odročenie pojednávania podaná matkou z dôvodu skôr začatého konania vo veci sp. zn. 19P/14/2022. Súd prvej inštancie v bode 16. odôvodnenia napadnutého rozsudku tiež uvádza, že na plnoleté deti H. a F. platí otec výživné vo výške 900 eur od 01.05.2022 na základe rozhodnutia súdu. Povinnosťou súdu bolo oboznámiť podstatnú časť spisu vo veci predchádzajúcej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej A. (z tzv. rozvodového konania) a prípadne aj ďalšie spisy vo veciach vedených vo vzťahu k deťom účastníkov konania (vrátane rozhodnutí v nich vydaných).

Maloletá sa vo svojej výpovedi pred súdom prvej inštancie, s ktorou sa odvolací súd oboznámil, vyjadrila k otázke rozsahu jej styku s matkou. Napriek tomu, že súd prvej inštancie sa na pojednávaní dňa 29.06.2022 tejto otázke venoval, o úprave styku (ako súčasť komplexnej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností) opomenul rozhodnúť a v odôvodnení rozsudku sa úprave styku nevenoval. Odvolacia námietka matky v tomto smere bola preto podaná dôvodne.

Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov musel napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP zrušiť a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Povinnosťou prvoinstančného súdu bude opätovne vyhodnotiť všetky okolnosti daného prípadu, vzhľadom na odstup času v potrebnom rozsahu doplniť dokazovanie, rozhodnúť o návrhoch na doplnenie dokazovania, pripojiť spisy vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k deťom účastníkov konania za účelom komplexného posúdenia pomerov v rodine, obsah pripojených spisov riadne oboznámiť (identifikáciou oboznamovaných listín), účastníkov konania opätovne vypočuť a umožniť im sa k vykonaným dôkazom vyjadriť. K uvedenému súd prvej inštancie pristúpi vzhľadom na povahu konania bez ohľadu na aktivitu účastníkov, vykonané dôkazy riadne vyhodnotí podľa § 191 ods. 1 CSP a na základe zisteného skutočného stavu, berúc na zreteľ záujem maloletej, vo veci návrhu otca na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej (vrátane úpravy styku) opätovne rozhodne, pričom svoje rozhodnutie riadne v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP odôvodní. V novom rozhodnutí súd rozhodne i o náhrade trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Senát odvolacieho súdu toto uznesenie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).